ÜLDKOHTU OTSUS (esimene koda)

13. juuli 2011 *

Kohtuasjas T-45/07,

Unipetrol a.s., asukoht Praha (Tšehhi Vabariik), esindajad: advokaadid J. Matějček ja I. Janda,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: M. Kellerbauer, V. Bottka ja O. Weber, hiljem M. Kellerbauer, V. Bottka ja V. Di Bucci,

kostja,

mille ese on nõue tühistada Unipetrol a.s-i puudutavas osas komisjoni 29. novembri 2006. aasta otsus K(2006) 5700 (lõplik) [EÜ] asutamislepingu artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/F/38.638 – Butadieenkautšuk

* Kohtumenetluse keel: inglise.

ja emulsioonpolümerisatsiooni teel toodetud stüreen-butadieenkautšuk) või teise võimalusena teostada Üldkohtu täielikku pädevust,

ÜLDKOHUS (esimene koda),

koosseisus: kohtunik F. Dehousse (ettekandja) koja esimehe ülesannetes, kohtunikud I. Wiszniewska-Białecka ja N. Wahl,

kohtusekretär: ametnik K. Pocheć,

arvestades kirjalikus menetluses ja 20. oktoobri 2009. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Vaidluse taust

1 Euroopa Ühenduste Komisjon tuvastas 29. novembri 2006. aasta otsusega K(2006) 5700 (lõplik) (Juhtum COMP/F/38.638 – Butadieenkautšuk ja emulsioon-polümerisatsiooni teel toodetud stüreen-butadieenkautšuk, edaspidi „vaidlustatud

otsus"), et mitu ettevõtjat on rikkunud EÜ artikli 81 lõiget 1 ja Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu artiklit 53, osaledes eelmainitud kaupade turgu puudutavas kartellikokkuleppes.

2 Vaidlustatud otsuse adressaadid on järgmised ettevõtjad:

– Bayer AG, asukoht Leverkusen (Saksamaa);

– The Dow Chemical Company, asukoht Midland, Michigan (Ühendriigid) (edaspidi „Dow Chemical");

– Dow Deutschland Inc., asukoht Schwalbach (Saksamaa);

– Dow Deutschland Anlagengesellschaft mbH (varem Dow Deutschland GmbH & Co. OHG), asukoht Schwalbach;

– Dow Europe, asukoht Horgen (Šveits);

– Eni SpA, asukoht Rooma (Itaalia);

– Polimeri Europa SpA, asukoht Brindisi (Itaalia) (edaspidi „Polimeri");

– Shell Petroleum NV, asukoht Haag (Madalmaad);

– Shell Nederland BV, asukoht Haag;

– Shell Nederland Chemie BV, asukoht Rotterdam (Madalmaad);

– Unipetrol a.s., asukoht Praha (Tšehhi Vabariik);

– Kaučuk a.s., asukoht Kralupy nad Vltavou (Tšehhi Vabariik);

– Trade-Stomil sp. z o.o., asukoht Łódź (Poola) (edaspidi „Stomil").

3 Dow Deutschland, Dow Deutschland Anlagengesellschaft ja Dow Europe on täielikult Dow Chemicali (edaspidi ühiselt „Dow") otsese või kaudse kontrolli all (vaidlustatud otsuse põhjendused 16–21).

4 Eni tegevuse asjaomaste kaupade osas tagas esialgu EniChem Elastomeri Srl, mida Eni oma tütarettevõtja EniChem SpA (edaspidi „EniChem SpA") kaudu kaudselt kontrollis. 1. novembril 1997 ühines EniChem Elastomeri EniChem SpA-ga. ENI kontrollis EniChem SpA-st 99,97 %. 1. jaanuaril 2002 kandis EniChem SpA oma strateegilise keemiaalase tegevuse (k.a butadieenkautšuki ja emulsioonpolümerisatsiooni teel toodetud stüreen-butadieenkautšukiga seonduv tegevus) üle oma 100-protsendilisele tütarettevõtjale Polimeri. Eni omab Polimerit otseselt ja täielikult alates 21. oktoobrist 2002. Alates 1. maist 2003 kannab EniChem SpA nime Syndial SpA (vaidlustatud

otsuse põhjendused 26–32). Vaidlustatud otsuses kasutab komisjon nime „EniChem", viidates tervele äriühingule, mida Eni omab (edaspidi „EniChem") (vaidlustatud otsuse põhjendus 36).

5 Shell Nederland Chemie on Shell Nederlandi tütarettevõtja, kusjuures Shell Nederlandi ennast kontrollib täielikult Shell Petroleum (vaidlustatud otsuse põhjendused 38–40).

6 Kaučuk loodi 1997. aastal pärast Kaučuk Group a.s. ja Chemopetrol Group a.s. ühinemist. 21. juulil 1997 omandas Unipetrol ühinenud ettevõtjate kõik varad, õigused ja kohustused. Unipetrol omab Kaučuki osakapitalis ainuosalust (vaidlustatud otsuse põhjendused 45 ja 46). Tulenevalt vaidlustatud otsusest esindas Tšehhi Vabariigis asutatud Tavorex s.r.o. (edaspidi „Tavorex") Kaučuki (ja tema eellase Kaučuk Groupi) eksporti aastast 1991 kuni 28. veebruarini 2003. Vaidlustatud otsusest nähtub samuti, et alates 1996. aastast esindas Tavorex Kaučukit Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni kohtumistel (vaidlustatud otsuse põhjendus 49).

7 Vastavalt vaidlustatud otsusele esindas Stomil Poola tootjat Chemical Company Dwory S.A. (edaspidi „Dwory") tema ekspordialases tegevuses ligikaudu 30 aastat kuni vähemalt aastani 2001. Samuti nähtub vaidlustatud otsusest, et Stomil esindas Dworyt aastatel 1997 kuni 2000 Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni kohtumistel (vaidlustatud otsuse põhjendus 51).

8 Leiti, et rikkumine kestis 20. maist 1996 kuni 28. novembrini 2002 (Bayeri, Eni ja Polimeri osas), 20. maist 1996 kuni 31. maini 1999 (Shell Petroleumi, Shell Nederlandi ja Shell Nederland Chemie osas), 1. juulist 1996 kuni 28. novembrini 2002 (Dow

Chemicali osas), 1. juulist 1996 kuni 27. novembrini 2001 (Dow Deutschlandi osas), 16. novembrist 1999 kuni 28. novembrini 2002 (Unipetroli ja Kaučuki osas), 16. novembrist 1999 kuni 22. veebruarini 2000 (Stomili osas), 22. veebruarist 2001 kuni 28. veebruarini 2002 (Dow Deutschland Anlagengesellschafti osas) ja 26. novembrist 2001 kuni 28. novembrini 2002 (Dow Europe'i osas) (vaidlustatud otsuse põhjendused 476–485 ja resolutsiooni artikkel 1).

9 Butadieenkautšuk (edaspidi „BR") ja emulsioonpolümerisatsiooni teel toodetud stüreen-butadieenkautšuk (edaspidi „ESBR") on sünteetilised kautšukid, mida peamiselt kasutatakse rehvitootmises. Need kaks toodet on asendatavad omavahel ja samuti ka muude sünteetiliste kautšukite ning loodusliku kautšukiga (vaidlustatud otsuse põhjendused 3–6).

10 Lisaks vaidlustatud otsuses nimetatud tootjatele müüsid EMP turul BR-i ja ESBR-i piiratud kogustes ka muud Aasias ja Ida-Euroopas asunud tootjad. Peale selle toodavad märkimisväärse osa BR-ist suured rehvitootjad ise (vaidlustatud otsuse põhjendus 54).

11 20. detsembril 2002 võttis komisjoni teenistustega ühendust Bayer ja avaldas soovi teha seoses BR-i ja ESBR-iga koostööd vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155, edaspidi „koostööteatis"). ESBR-i osas kirjeldas Bayer kartelli tegevust suuliselt. See suuline avaldus salvestati kassetile (vaidlustatud otsuse põhjendus 67).

12 14. jaanuaril 2003 kirjeldas Bayer suuliselt BR-i puudutava kartelli tegevust. See suuline avaldus salvestati kassetile. Samuti esitas Bayer Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni BR komitee koosolekute protokollid (vaidlustatud otsuse põhjendus 68).

13 5. veebruaril 2003 teavitas komisjon Bayerit oma otsusest kohaldada tema suhtes tingimuslikku kaitset trahvi eest (vaidlustatud otsuse põhjendus 69).

14 27. märtsil 2003 teostas komisjon nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 esimene määrus [EÜ] artiklite [81] ja [82] rakendamise kohta (EÜT 1962, 13, lk 204; ELT eriväljaanne 08/01, lk 3) artikli 14 lõike 3 alusel kontrollid Dow Deutschland & Co. ruumides (vaidlustatud otsuse põhjendus 70).

15 2003. aasta septembrist kuni 2006. aasta juulini saatis komisjon vaidlustatud otsuses nimetatud ettevõtjatele mitu teabenõuet vastavalt määruse nr 17 artiklile 11 ja nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määruse (EÜ) nr 1/2003 [EÜ] artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) artiklile 18 (vaidlustatud otsuse põhjendus 71).

16 16. oktoobril 2003 kohtusid Dow Deutschland ja Dow Deutschland & Co. komisjoni teenistustega ning avaldasid soovi teha koostööd vastavalt koostööteatisele. Sellel kohtumisel anti suuline ülevaade kartelli tegevusest seoses BR-i ja ESBR-iga. See suuline esitlus salvestati. Samuti esitati kartelli puudutavaid dokumente sisaldav toimik (vaidlustatud otsuse põhjendus 72).

17 4. märtsil 2005 teavitas komisjon Dow Deutschlandi oma kavatsusest vähendada tema trahvisummat 30–50 % võrra (vaidlustatud otsuse põhjendus 73).

18 7. juunil 2005 algatas komisjon menetluse ja esitas vaidlustatud otsuse adressaadiks olevatele ettevõtjatele – v.a Unipetrol – ning Dworyle esimese vastuväiteteatise. Esimene vastuväiteteatis oli suunatud ka Tavorexi vastu, kuid teda sellest ei teavitatud, kuna Tavorex oli alates 2004. aasta oktoobrist maksejõuetu. Seega menetlus tema suhtes lõpetati (vaidlustatud otsuse põhjendused 49 ja 74).

19 Asjaomased ettevõtjad esitasid selle esimese vastuväiteteatise peale kirjalikud märkused (vaidlustatud otsuse põhjendus 75). Neil oli samuti võimalik komisjoni ruumides tutvuda CD-ROM-ile salvestatud toimikuga ning suuliste avalduste ja nendega seonduvate dokumentidega (vaidlustatud otsuse põhjendus 76).

20 3. novembril 2005 esitas Manufacture française des pneumatiques Michelin (edaspidi „Michelin") taotluse menetlusse astuda. Ta esitas kirjalikud tähelepanekud 13. jaanuaril 2006 (vaidlustatud otsuse põhjendus 78).

21 6. aprillil 2006 võttis komisjon vaidlustatud otsuse adressaatideks olevate ettevõtjate suhtes vastu teise vastuväiteteatise. Asjaomased ettevõtjad esitasid selle peale kirjalikud märkused (vaidlustatud otsuse põhjendus 84).

22 12. mail 2006 esitas Michelin kaebuse vastavalt komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb EÜ […] artiklite 81 ja 82 kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81), artiklile 5 (vaidlustatud otsuse põhjendus 85).

23 22. juunil 2006 osalesid vaidlustatud otsuse adressaatideks olevad ettevõtjad, v.a Stomil, ja Michelin komisjonis ärakuulamisel (vaidlustatud otsuse põhjendus 86).

24 Kuna Dwory kartellis osalemise kohta ei olnud piisavalt tõendeid, otsustas komisjon menetluse tema suhtes lõpetada (vaidlustatud otsuse põhjendus 88). Samuti otsustas komisjon menetluse lõpetada Syndiali suhtes (vaidlustatud otsuse põhjendus 89).

25 Lisaks, olgugi et algselt kasutati kahte erinevat juhtumi numbrit (üks BR-i ja teine ESBR-i kohta, COMP/E-1/38.637 ja COMP/E-1/38.638), kasutas komisjon pärast esimest vastuväiteteatist ühte numbrit (COMP/F/38.638) (vaidlustatud otsuse põhjendused 90 ja 91).

26 Haldusmenetlus lõppes komisjoni vaidlusaluse otsuse vastuvõtmisega 29. novembril 2006.

27 Vaidlustatud otsuse resolutsiooni artikli 1 kohaselt rikkusid järgmised ettevõtjad EÜ artiklit 81 ja EMP artiklit 53, osaledes märgitud ajavahemikel ühes ja vältavas kokkuleppes, mille raames nad leppisid kokku taotlushinnad, jagasid kliendid nende ebaausat ülevõtmist keelavate lepingute abil ning vahetasid hindu, konkurente ja kliente käsitlevat tundlikku teavet BR-i ja ESBR-i sektorites:

a) Bayer: 20. mai 1996–28. november 2002;

b) Dow Chemical: 1. juuli 1996–28. november 2002; Dow Deutschland: 1. juuli 1996–27. november 2001; Dow Deutschland Anlagengesellschaft: 22. veebruar 2001–28. veebruar 2002; Dow Europe: 26. november 2001–28. november 2002;

c) Eni: 20. mai 1996–28. november 2002; Polimeri: 20. mai 1996–28. november 2002;

d) Shell Petroleum: 20. mai 1996–31. mai 1999; Shell Nederland: 20. mai 1996–31. mai 1999; Shell Nederland Chemie: 20. mai 1996–31. mai 1999;

e) Unipetrol: 16. november 1999–28. november 2002; Kaučuk: 16. november 1999–28. november 2002;

f) Stomil: 16. november 1999–22. veebruar 2000.

28 Vaidlustatud otsuses tuvastatud asjaolude ja antud õiguslike hinnangute alusel määras komisjon asjaomastele ettevõtjatele trahvid, mille suurus arvutati suunistes määruse nr 17 artikli 15 lõike 2 ja ESTÜ asutamislepingu artikli 65 lõike 5 kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (EÜT 1998, C 9, lk 3; ELT eriväljaanne 08/01, lk 171; edaspidi „suunised") ja koostööteatises sätestatud meetodeid kohaldades.

29 Vaidlustatud otsuse resolutsiooni artiklis 2 on määratud alljärgnevad trahvid:

a) Bayer: 0 eurot;

b) Dow Chemical: 64,575 miljonit eurot, millest:

i) 60,27 miljonit eurot solidaarselt Dow Deutschlandiga;

ii) 47,355 miljonit eurot solidaarselt Dow Deutschland Anlagengesellschafti ja Dow Europe'iga;

c) Eni ja Polimeri solidaarselt: 272,25 miljonit eurot;

d) Shell Petroleum, Shell Nederland ja Shell Nederland Chemie solidaarselt: 160,875 miljonit eurot;

e) Unipetrol ja Kaučuk solidaarselt: 17,55 miljonit eurot;

f) Stomil: 3,8 miljonit eurot.

30 Vaidlustatud otsuse resolutsiooni artikkel 3 kohustab artiklis 1 loetletud ettevõtjaid viivitamata lõpetama – kui nad seda juba teinud ei ole – samas artiklis nimetatud rikkumised ja hoiduma edaspidi artiklis 1 kirjeldatud mis tahes tegevusest või käitumisest ning mis tahes meetmest, millel on samaväärne eesmärk või toime.

Menetlus ja poolte nõuded

31 Unipetrol esitas 16. veebruaril 2007 Üldkohtule käesoleva hagiavalduse.

32 Üldkohtu presidendi 2. aprilli 2009. aasta otsusega määrati koja ühe liikme takistuse tõttu koja liikmeks kohtunik N. Wahl.

33 Üldkohus (esimene koda) otsustas ettekandja-kohtuniku ettekande alusel avada suulise menetluse.

34 Üldkohtu kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames palus Üldkohus komisjonil esitada teatud dokumente. Komisjon täitis selle nõude ettenähtud tähtajal.

35 Poolte kohtukõned ja nende vastused Üldkohtu suulistele küsimustele kuulati ära 20. oktoobri 2009. aasta kohtuistungil.

36 Unipetrol palub Üldkohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus vähemalt teda puudutavas osas täielikult või osaliselt;

– teise võimalusena teostada Üldkohtu täielikku pädevust;

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

37 Komisjon palub Üldkohtul:

– jätta hagi rahuldamata;

– mõista kohtukulud välja Unipetrolilt.

Õiguslik käsitlus

38 Unipetroli hagi põhineb seitsmele väitele. Esimese väitega väidab Unipetrol, et komisjon tegi ilmse kaalutlusvea seoses Unipetroli puhtalt finantsilise osalusega Kaučukis. Teine väide tugineb ilmsele kaalutlusveale seoses Kaučuki iseseiva tegevusega turul. Kolmanda väitega väidab Unipetrol, et üks ja sama tegevus on süüks pandud kaks korda. Neljanda väitega leiab Unipetrol, et Tavorexi osalemise kohta hinnakokkulepetes ja turu jagamise kokkulepetes ei ole tõendeid. Viies väide tugineb komisjoni ilmsele kaalutlusveale seoses Tavorexi osalemisega kartellikokkuleppes, arvestades Dwory suhtes võetud seisukohta. Kuues väide tugineb asjaolule, et ühenduse konkurentsiõigust on Tavorexi ja Unipetroli suhtes vääralt kohaldatud. Seitsmes väide tugineb asjaolule, et arvesse ei ole võetud Unipetroli hooletust.

39 Esiteks tuleb uurida Unipetroli neljandat väidet.

Neljas väide, mis tugineb asjaolule, et Tavorexi osalemise kohta hinnakokkulepetes ja turu jagamise kokkulepetes ei ole tõendeid

Poolte argumendid

– Unipetroli argumendid

40 Kõigepealt meenutab Unipetrol kohtupraktikat, mis käsitleb komisjonil lasuvat tõendamiskoormist. Eelkõige leiab ta, et koostööteatise raames tuleb ettevõtjate avaldustesse, mis on koostatud koos väliste nõunikega, suhtuda ettevaatlikult.

41 Järgnevalt märgib Unipetrol esiteks, et vaidlustatud otsus sisaldab Tavorexi kartellikokkuleppes osalemise kohta vähe konkreetseid tõendeid. Eelkõige viitab Unipetrol vaidlustatud otsuse põhjendustele 125, 141 ja 155–159 ning väidab, et seal esinevad avaldused on ebamäärased. Pealegi on need vastuolus faktidega.

42 Teiseks ei ole Unipetrol nõus T (Tavorex) otsese seotusega 15. ja 16. novembri 1999. aasta kartellikokkuleppes. Eelkõige väidab ta, et teda puudutavad arvandmed, mis sisalduvad N-i (Dow) käsikirjalistes märkmetes, ning Dow avalduses mainitud asjaolud ei vasta tõele. Esitades selle kohta tabeli, rõhutab Unipetrol eelkõige vastuolusid, mis ilmnevad seoses kahe äriühingu, Bridgestone'i ja Michelini tegelike müügikogustega aastatel 1999 ja 2000. Samuti esineb olulisi kõrvalekaldeid ka teiste klientide puhul. Unipetrol järeldab sellest, et need märkmed peegeldavad tõenäoliselt N-i hinnanguid. Peale selle märgib Unipetrol, et vastupidi Dow väidetele nähtub toimikumaterjalidest, et 16. novembril 1999 ei toimunud mingit mitteametlikku kohtumist. Konkreetsemalt väidab Unipetrol, et P (Bayer) lahkus Frankfurdist (Saksamaa) 16. novembril 1999 kell 16. Unipetrol eeldab, et juhul kui mitteametlik kohtumine toimus, leidis see aset 15. novembri 1999. aasta õhtul. Ükski dokument ei kinnita, et T viibis sel hetkel kohal. T osales vaid 16. novembri 1999. aasta ametlikul kohtumisel.

43 Kolmandaks väidab Unipetrol, et teda puudutava ühe ja vältava rikkumise kohta alates 15. ja 16. novembrist 1999 ei esine ühtegi tõendit. Unipetrol märgib, et komisjon juhib tähelepanu kolmele kohtumisele, mis väidetavalt toimusid aastal 2000, kahele aastal 2001 ja kahele aastal 2002. Samas, mis puudutab kohtumisi, mis leidsid aset 31. augustil ja 1. septembril 2000 Prahas, 30. novembril ja 1. detsembril 2000 Frankfurdis, 30. ja 31. augustil 2001 Frankfurdis ning 26. ja 27. novembril 2001 Hamburgis (Saksamaa), siis komisjon Tavorexi ei maini. 2. ja 3. septembril 2002 Prahas toimunud kohtumise osas märgib Unipetrol, et vaatamata asjaolule, et Dwory sellel kohtumisel osales, ei väida komisjon, et Dowry osales ühes ja vältavas rikkumises (vaidlustatud otsuse lehekülje 161 joonealune märkus). Unipetrol leiab, et komisjon oleks pidanud tema suhtes samale järeldusele jõudma. Peale selle on Dow töötajate antud vastused segased ja ebamäärased ning isegi vastuolus. Lõpuks, mis puudutab 28. ja 29. novembril 2002 Londonis (Ühendkuningriik) toimunud kohtumist, siis ühtegi õigusvastast arutelu aset ei leidnud. Unipetrol järeldab sellest, et komisjon ei ole suutnud tõendada ühe ja vältava rikkumise olemasolu teda puudutavas osas ajavahemikul

1999. aasta novembrist kuni 2002. aasta novembrini. Tõendite väärtus on liiga madal, et tuvastada Tavorexi ja samuti Kaučuki ning Unipetroli vastutust.

– Komisjoni argumendid

44 Kõigepealt esitab komisjon oma tõlgenduse temal lasuvast tõendamiskoormisest seoses kohtupraktikaga ja leiab, et antud juhul näitab tõendite kogum veenvalt Tavorexi/Kaučuki ja seega Unipetroli osalemist vaidlustatud otsuses mainitud perioodil kartellikokkuleppes. Eelkõige rõhutab komisjon, et avaldused, mida ettevõtjad tegid koostööteatise raames, on tõenduslikud asjaolud.

45 Seejärel, esiteks viitab komisjon toimikumaterjalidele, mis tema arvates kinnitavad, et Tavorex osales kõnealuses rikkumises. Eelkõige viitab komisjon Kaučukit puudutavatele kartelli kohtumistele ning 2. ja 3. septembri 1999. aasta kohtumisele Richmond-on-Thames'is (Ühendkuningriik). Peale lihtsa eituse ei tõenda miski seda, et Kaučuk/Unipetrol kartellikokkuleppes ei osalenud. Lisaks ei tõenda miski ka seda, et Tavorex kartellist lahkunud oleks. Unipetrol ei eita, et T viibis kõikidel sektori kohtumistel aastatel 1999–2002. Kartelli kohtumised toimusid nende ametlike kohtumiste kõrval. Täpsemalt ei nõustu komisjon Unipetroli argumentidega, mis puudutavad vaidlustatud otsuse põhjendusi 125, 141 ja 155–159.

46 Teiseks, seoses T (Tavorex) otsese seotusega 15. ja 16. novembri 1999. aasta mitteametliku kohtumisega rõhutab komisjon, et Unipetrol ei vaidlustanud oma vastustes esimesele ja teisele vastuväiteteatisele kohta, kus T viibis. Ta ei ole kunagi väitnud,

et T ei saanud kohtumisel viibida, nagu seda on vaidlustatud otsuses kirjeldatud. Unipetroli sellekohased väited Üldkohtus on seega vastuvõetamatud (vt selle kohta Üldkohtu 8. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas T-339/04: France Télécom *vs.* komisjon, EKL 2007, lk II-521). Sisuliselt möönab komisjon, et Dow avalduste üksikasjad ei tundu mitteametliku kohtumise kuupäeva osas (st Dow pakutud 16. novembri 1999. aasta õhtu) täpsed olema. Samas nähtub toimikumaterjalidest, et mitteametlik kohtumine leidis aset 15. ja 16. novembri 1999. aasta öösel. Komisjon rõhutab samuti, et T viibis 16. novembri 1999. aasta eelõhtul väga tõenäoliselt Frankfurdis, sest ta kasutas Prahast tulles alati oma isiklikku autot. Peale selle väidab komisjon, et mitu tõendit kinnitavad T kohalolekut kohtumisel, isegi kui P (Bayer) kuluaruandes T-d osalejate hulgas mainitud ei ole. Peale selle rõhutab komisjon, et Dow nimetab T-d sellel kohtumisel osalejate hulgas. Dow, kelle ütlusi kinnitab Bayer, avaldas samuti, et kõik osalejad, kelle hulgas ka T, leppisid kokku hindades ja vahetasid teatud arvandmeid. N-i (Dow) käsikirjalised märkmed sisaldavad kõnealuseid arve rubriigis „KRA" („Kralupy" jaoks, Kaučuki tootmisala). N ja Dow kinnitasid, et „KRA" tähendab „Kralupy, Kaučuki jaoks".

47 Kolmandaks, mis puudutab asjaolu, et Unipetrol vaidleb vastu ühe ja vältava rikkumise olemasolule, siis täpsustab komisjon, et Prahas 31. augustil ja 1. septembril 2000 toimunud kohtumise puhul komisjon Kaučukile kartelli raames kokkuleppe sõlmimist ette ei heida, kuid ta tõdeb vaidlustatud otsuses, et Dow vahetas teavet, mis eelkõige puudutas Kaučukit. Mis puudutab 30. novembril ja 1. detsembril 2000 Frankfurdis toimunud kohtumist, siis Bayeri avaldus Kaučukit otseselt osalejana ei maini. Kartell siiski jätkus. 30. ja 31. augustil 2001 Frankfurdis toimunud kohtumise osas möönab komisjon, et Kaučuk sellega otseselt seotud ei ole, kuid ta rõhutab, et Dow avaldus annab kaalu süüdistusele, et Kaučuk oli ametlikul kohtumisel vaieldamatult kohal. 26. ja 27. novembril 2001 Hamburgis toimunud kohtumise osas nähtub I (Dow)

elektronkirjadest, et kartell jätkus üldises laadis. Mis puudutab 2. ja 3. septembril 2002 Prahas aset leidnud kohtumist, siis märgib komisjon, et kõik Bayeri ESBR-i valdkonna eest vastutavad isikud süüdistavad otseselt ja üksmeelselt T-d (Tavorex) hinnakokkuleppes osalemises. Bayeri (P) tunnistus põhineb majasisesel elektronkirjal, mis on vaidlustatud otsuses tõendina välja toodud. Mis puudutab 28. ja 29. novembril 2002 Londonis toimunud kohtumist, siis tõlgendab komisjon P avaldust nii, et see hõlmab ka T-d. Lõpuks ei näita miski, et Kaučuk/Tavorex oleks end kartellikokkuleppest selgelt distantseerinud.

Üldkohtu hinnang

48 EÜ artikli 81 lõike 1 rikkumise kohta tõendite esitamise suhtes tuleb meenutada, et komisjon peab tõendama tema poolt kindlakstehtud rikkumist ja esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist (Euroopa Kohtu 17. detsembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-185/95 P: Baustahlgewebe *vs.* komisjon, EKL 1998, lk I-8417, punkt 58, ja 8. juuli 1999. aasta otsus kohtuasjas C-49/92 P: komisjon *vs.* Anic Partecipazioni, EKL 1999, lk I-4125, punkt 86). Komisjonil tuleb esitada piisavalt täpseid ja üksteist toetavaid tõendeid, mille põhjal saaks veenduda, et rikkumine on toime pandud (vt Üldkohtu 6. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas T-62/98: Volkswagen *vs.* komisjon, EKL 2000, lk II-2707, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika). Samuti tuleb meenutada, et selleks, et oleks tegemist kokkuleppega EÜ artikli 81 lõike 1 tähenduses, piisab, kui asjaomased ettevõtjad on väljendanud ühist tahet käituda turul teatud kindlal viisil (Euroopa Kohtu 15. juuli 1970. aasta otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma *vs.* komisjon, EKL 1970, lk 661, punkt 112, ja 29. oktoobri 1980. aasta otsus liidetud kohtuasjades 209/78–215/78 ja 218/78: van Landewyck jt *vs.* komisjon, EKL 1980, lk 3125, punkt 86; Üldkohtu 17. detsembri 1991. aasta otsus kohtuasjas T-7/89: Hercules Chemicals *vs.* komisjon, EKL 1991, lk II-1711, punkt 256). Kohtu kahtluse korral tuleb otsustada rikkumise tuvastamise otsuse adressaadiks oleva ettevõtja kasuks. Seega ei

saa kohus järeldada, et komisjon on tõendanud rikkumise toimepanemist õiguslikult piisavalt, kui tal on selles küsimuses veel kahtlusi (Üldkohtu 25. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas T-38/02: Groupe Danone *vs.* komisjon, EKL 2005, lk II-4407, punkt 215).

49 Peale selle on tavaline, et toiminguid, mis hõlmavad konkurentsivastaseid tegevusi ja kokkuleppeid, viiakse läbi salaja, et koosolekud toimuvad salaja ning tihtipeale kolmandas riigis ja et kogu seonduv dokumentatsioon on viidud miinimumini. See tähendab, et isegi kui komisjon avastab selliseid tõendeid, mis otseselt kinnitavad ettevõtjatevahelist ebaseaduslikku seost, on need tavaliselt katkendlikud ja korrapäratud, mistõttu on sageli vajalik teatud üksikasju tuletamise teel taastada. Seega peab enamikul juhtudel konkurentsivastase tegevuse või kokkuleppe olemasolu järeldama teatud hulgast kokkusattumustest ja kaudsetest viidetest, mis üheskoos käsitletuna võivad muu ühtse selgituse puudumisel moodustada tõendi konkurentsieeskirjade rikkumise kohta (Euroopa Kohtu 7. jaanuari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P: Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, EKL 2004, lk I-123, punktid 55–57, ja 25. jaanuari 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-403/04 P ja C-405/04 P: Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel *vs.* komisjon, EKL 2007, lk I-729, punkt 51).

50 Mis antud asjas puudutab kartelli kohtumisi (vaidlustatud otsuse peatükk 4.3), siis vaidlustab Unipetrol esiteks T (Tavorex) osalemise 15. ja 16. novembril 1999 Frankfurdis toimunud kohtumisel. Teiseks ei ole Unipetrol nõus asjaoluga, et komisjon tuvastas tema suhtes rikkumise ajavahemikul 16. novembrist 1999 kuni 28. novembrini 2002.

51 Kõigepealt tuleb tagasi lükata komisjoni argumendid, mis puudutavad 2. ja 3. septembril 1999 Richmond-on-Thames'is toimunud kohtumist (vaidlustatud otsuse põhjendused 189–193), kuna see kohtumine ei jää rikkumise sellesse ajavahemikku, mida komisjon Unipetrolile ette heidab.

52 Mis puudutab 15. ja 16. novembril 1999 Frankfurdis toimunud kohtumist, siis viitab komisjon selles osas kartelli kohtumisele, mis toimus Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni ametliku kohtumise raames „16. novembri 1999. aasta õhtul" (vaidlustatud otsuse põhjendus 212). Selle õigusvastase kohtumisega olid väidetavalt seotud isikud P (Bayer), F, N, V (Dow), L (Stomil), L (EniChem) ja T (Tavorex). Kõnealused isikud kohtusid kõigepealt hotelli baaris, enne kui üürisid koosolekuruumi (vaidlustatud otsuse põhjendus 202).

53 Selles osas tuleneb esiteks toimikumaterjalidest, nagu väidab Unipetrol, et P (Bayer) ei viibinud 16. novembri 1999. aasta õhtul Frankfurdis. Komisjon on sellega nõus.

54 Teiseks tuleb märkida, et vaidlustatud otsus sisaldab mitut vasturääkivust seoses kõnealuse õigusvastase kohtumise täpse toimumisajaga. Komisjon viitab vaidlustatud otsuse põhjenduses 212 „16. novembri 1999. aasta õhtule ja […] ööle", võttes aluseks Dow avalduse. Komisjon märgib vaidlustatud otsuse põhjenduses 297 samuti, et kõnealune õigusvastane kohtumine toimus „1999. aasta 15. ja 16. novembri vahelisel ööl". Lisaks on vaidlustatud otsuse peatükis 4.3.8 mainitud 15. ja 16. novembrit 1999. Lõpuks on vaidlustatud otsuse resolutsioonis rikkumise algusajaks Unipetroli puhul märgitud 16. november 1999.

55 Kolmandaks avalduvad mitmest sisulisest asjaolust samuti vastuolud seoses kõnealuse õigusvastase kohtumise väidetava kuupäeva ja muude komisjoni võimalike selgitustega. P (Bayer) kuluaruanne, mis puudutab eelkõige hotellibaaris teostatud makse summas 84,5 Saksa marka, viitab 15. novembrile 1999. Seevastu makse, mis teostati

koosolekuruumi üürimise eest summas 436 Saksa marka, registreeriti 16. novembril 1999. Lisaks on N-i (Dow) käsikirjalistes märkmetes mainitud vaid 16. novembrit 1999. Lõpuks täpsustab vaidlustatud otsuse põhjenduses 202 välja toodud Dow avaldus, et õigusvastane kohtumine toimus pärast Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni ametlikku kohtumist, mis leidis aset 16. novembri hommikul.

56 Neljandaks, komisjon ei ole vastu, nagu Unipetrol oma kohtudokumentides märgib, et T (Tavorex) käis Euroopa Sünteeskautšuki assotsiatsiooni kohtumistel autoga (välja arvatud Ühendkuningriigi kohtumised) ja et teekond Prahast Frankfurti kestab ligikaudu viis tundi. Neil asjaoludel on võimalik, isegi kui see nõuab erilist pingutust, et T sõitis otse Frankfurti 16. novembri 1999. aasta hommikul. Ükski toimikumaterjal sellele võimalusele igatahes vastu ei räägi. Mis puudutab komisjoni argumenti, et Unipetroli vastuväide T kohalolekule 15. novembri õhtul Frankfurdis on vastuvõetamatu, siis piisab, kui märkida, et Unipetrol kõigest vaidleb vastu võimalusele – mis on vaidlustatud otsuse põhjendust 212 silmas pidades uus –, et õigusvastane kohtumine oleks võinud toimuda 15. novembri 1999. aasta õhtul. Komisjoni argumendid tuleb seega tagasi lükata.

57 Viiendaks, vaidlustatud otsuse põhjenduses 202 välja toodud Dow avalduses on märgitud, et P (Bayer), F, N, V (Dow), L (Stomil), L (EniChem) ja T (Tavorex) kohtusid enne koosolekuruumi üürimist hotelli baaris. P kuluaruandes selles baaris tarvitatu kohta ei ole T-d hotelli baaris toimunud kokkusaamisel osalejate hulgas mainitud.

58 Kuuendaks, mis puudutab N-i (Dow) käsikirjalisi märkmeid, siis on selge, et komisjon ei pannud Unipetrolile vastutust seoses BR-i puudutava kartellikokkuleppega. N-i

käsikirjaliste märkmete see osa, mis puudutab BR-i, ei oma seega Unipetroli suhtes tõendusväärtust. Mis puudutab aga N-i käsikirjaliste märkmete seda osa, mis käsitleb ESBR-i, siis tuleb välja tuua, et lisaks kartelli tootjatele on teatud klientide tarnijatena mainitud ka teisi tootjaid, kes ei ole kartelli osalised. Neil iseäralikel asjaoludel ei saa välistada, et tarnehinnangud tehti ainult teatud tootjate vahel, ilma et oleks võimalik üheselt tuvastada, kas Unipetrol (Tavorexi vahendusel) selles osales, võttes arvesse eelkõige vastuolusid seoses kõnealuse õigusvastase kohtumise eeldatava kuupäevaga.

59 Võttes arvesse käesoleva asja konkreetsete asjaolude kogumit, leiab Üldkohus, et T (Tavorex) osalemise suhtes õigusvastasel kohtumisel Frankfurdis 15. ja 16. novembril 1999 esineb kahtlus. See kahtlus tuleb lugeda Unipetroli kasuks.

60 Mis puudutab pärast 1999. aasta novembrit toimunud kohtumisi, siis ei ole võimalik üheselt kindlaks teha, kas Tavorex osales otseselt kartelli kohtumistel.

61 Komisjon ei nimeta Tavorexi nende ettevõtjate hulgas, kes sõlmisid kokkuleppe 31. augustil ja 1. septembril 2000 Prahas toimunud kohtumisel (vaidlustatud otsuse põhjendus 221). Mis puudutab 30. novembril ja 1. detsembril 2000 Frankfurdis toimunud kohtumist (vaidlustatud otsuse põhjendused 222–225), siis on kaheldav, et kõnealune leping võidi sõlmida Tavorexiga W (Bayer) autos, arvestades eelkõige asjaolu, mida komisjon ei ole vaidlustanud, et T (Tavorex) sõitis Frankfurdis toimunud kohtumistele oma isikliku autoga. Mis puudutab 30. ja 31. augustil 2001 samuti

Frankfurdis toimunud kohtumist (vaidlustatud otsuse põhjendused 226–230), siis vaidlustatud otsuses välja toodud ettevõtjate avaldused Tavorexi või Unipetrolit otseselt ei maini. Seoses 26. ja 27 novembri 2001. aasta kohtumisega (vaidlustatud otsuse põhjendused 231–237) ei tuvasta komisjon konkreetse kokkuleppe sõlmimist, vaid asjaolu, et kõnealused kokkulepped olid selle ajani kestnud.

62 Mis puudutab 2. ja 3. septembril 2002 Prahas toimunud kohtumist (vaidlustatud otsuse põhjendused 238–245), siis esmapilgul tundub, et komisjoni esitatud tõendid kinnitavad õigusvastaste kokkulepete sõlmimist. Siiski esineb kahtlus seoses T (Tavorex) osalemisega sellel õigusvastasel kohtumisel. Komisjoni järeldus põhineb eelkõige Bayeri avaldusel, mis on välja toodud vaidlustatud otsuse põhjenduses 240, mille aluseks on eelkõige P märkmed, ja mille kohaselt oli T kõnealuse õigusvastase kohtumisega otseselt seotud. Samas märkis Bayer ka vaidlustatud otsuse põhjenduses 156 välja toodud avalduses, mis samuti põhineb P märkmetel, et T osales ametlike kohtumiste kõrval mitteametlikel kohtumistel 1996. aasta novembrist kuni „1999. aasta lõpuni". Seega on need Bayeri avaldused omavahel teatud määral vastuolus. See vastuolu tekitab kahtluse seoses sellega, kas T tegelikult osales 2. ja 3. septembril 2002 Prahas toimunud kohtumisel. See kahtlus tuleb lugeda Unipetroli kasuks.

63 Mis puudutab 28. ja 29. novembril 2002 Londonis toimunud kohtumist, siis õigusvastase kokkuleppe sõlmimist asjaomaste ettevõtjate vahel neil kuupäevadel komisjon ei tuvasta.

64 Võttes arvesse käesoleva asja konkreetsete asjaolude kogumit, leiab Üldkohus, et vaidlustatud otsuse kartelli kohtumisi käsitlevas osas välja toodud tõendid ei ole Tavorexi (ja seega Unipetroli) puhul piisavad järeldamaks, et see ettevõtja osales kõnealustes õigusvastastes kokkulepetes.

65 Vaidlustatud otsuse kartellikokkulepet kirjeldavas osas (vaidlustatud otsuse peatükk 4.2) mainitud tõendid seda järeldust ei kõiguta.

66 Sellega seoses leiab Üldkohus, et isegi kui vaidlustatud otsuse peatükis 4.2 välja toodud mõnedel tõenditel võib olla teatav tõendusväärtus, näiteks eelkõige vaidlustatud otsuse põhjenduses 156 viidatud Bayeri üldine avaldus, ei ole need piisavad – võttes arvesse eespool välja toodud konkreetseid asjaolusid seoses kartelli kohtumistega ja kahtlust, mis tuleb lugeda hageja kasuks –, et õigustada rikkumise olemasolu tuvastamist Unipetroli puhul.

67 Kõiki neid asjaolusid arvestades ja neid kogumis hinnates leiab Üldkohus, et komisjon eksis, kui tuvastas, et Tavorex (ja seega Unipetrol) osales kartellikokkuleppes.

68 Seetõttu tuleb vaidlustatud otsus Unipetrolit puudutavas osas tühistada, ilma et oleks vaja uurida teisi hagi toetuseks esitatud väiteid ja eelkõige küsimust, mis käsitleb volitajate ja esindajate suhteid konkurentsieeskirjade rikkumiste raames.

Kohtukulud

69 Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Unipetrol on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (esimene koda)

otsustab:

1. Tühistada komisjoni 29. novembri 2006. aasta otsus K(2006) 5700 (lõplik) [EÜ] artiklis 81 ja EMP lepingu artiklis 53 sätestatud menetluse kohta (Juhtum COMP/F/38.638 – Butadieenkautšuk ja emulsioonpolümerisatsiooni teel toodetud stüreen-butadieenkautšuk) Unipetrol a.s-i puudutavas osas.

2. Mõista kohtukulud välja Euroopa Komisjonilt.

Dehousse Wiszniewska-Białecka Wahl

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. juulil 2011 Luxembourgis.

Allkirjad